

EURO
RUN

MÄNGI!

www.uus-euro.eu

MEIE
RAHA

ANNA JA ALEKS TABAVAD RAHAVÖLTSIJAD

Anna ja Aleks on klassikaaslased ja parimad sõbrad. Nad satuvad alathti seiklustesse ja nendega juhtub nii mõndagi põnevat. Nagu ka täna.

Anna: „Aleks, oota! Vaata, Priit on hädas!”

Aleks: „Jah, paistab, et tal on jama politseiga.”

Tundub, et Priit ise ei saa üldse arv, mis toimub. Ta kinnitab kahele politseinikule: „Aga ma räägin teile tõtt. Keegi andis mulle selle raha. Ma ei osanud midagi kahtlustada.”

Anna: „Ma arvan, et peaksime minema ja välja uurima, mis toimub. Paistab, et elektroonikapoe müüja on asjaga seotud. Ilmselt tema kutsuski politsei. Mis sa arvad, kas Priit jäi näppamisega vahele?”

Aleks: „Priit küll midagi sellist ei teeks. Küllap on asi pangatähtedes, sest politseinik urib neid vastu valgust. Loodetavasti ei ostanud Priit midagi võltsitud rahatähtede eest. Läki, püüame temaga rääkida.”

Anna ja Aleks selgitavad sõbrale, et teda on ninapidi veetud, sest pangatähed on arvatavasti võltsitud. Väga salakaval plaan: Kaarel Kelm saaks võltsitud pangatähtede asemel vastu ehtsad europangatähed ja -mündid, ning kauba peale veel ka videomängu! Anna ja Aleks näevad, et Priit on omadega plindris ning otsustavad talle appi tulla.

Priit: „Te peate mind aitama! Vanemad löövad mu maha, kui teada saavad, et mul on politseiga jama. Mul pole aimugi, mis toimub. Kaarel Kelm andis mulle raha ja palus, et ma tema eest poes käiksin. Kaarel on üks mu sõber, kellega ma internetis tuttavaks sain. Tä on hästi tore. Aitan tal linna tundma õppida, sest ta pole siitkandist pärit.”

Anna on hetke sõnatu ja purskab siis: „Mida sa ometi mõtlesid, Priit! Kas sulle ei tundunud veidi imelik, et vähivõoras annab sulle lihtsalt niisama raha?”

Priit: „Ei, miks oleks pidanud? Osutasin talle teene ja tema pidi mulle maksma. Kaarel andis mulle kolm vut 20-eurost rahatähte, et ostaksin talle videomängu. Fidin talle ainult mängu viima ja ülejäänud raha samuti. Vastutasuks lubas ta maksta mulle viis eurot.”

Politsei abiga seavad nad Kaarel Kelmile lõksu, sest kardavad, et mees võib veenda ka teisi noori kasutama võltsitud pangatähti. Lisaks kahtlustab politsei, et asja taga on suurem kuritegelik organisatsioon, kes kasutab teismelisi selleks, et lasta ringlusse võltsitud pangatähti.

Politseiga koostöös õnnestub Annal ja Aleksil Kaarel Kelm netist üles leida. Otsekohe on mees huvitatud nendega kohtuma.

Kui Anna ja Aleks Kaarliga kokku saavad, palub too neil endale osta videomängu ja annab selleks raha. Nüüd võtab Anna rahakotist ehtsa rahatähe ja võrdleb seda sedelitega, mille andis neile mees.

„Aga need on ju võltsitud!“ hüüatab ta. Kaarel Kelm mõistab, et ta on vahele jäänud ja jookseb minema.

Õnneks on politseinikud läheduses, nad sööstavad kurikaelale järele. Kui Kaarel kinni püütakse, tekib kähmlus. Anna ja Aleks hingavad kergendatult, kui politseinikud mehe käed raudu panevad ja ta politseiavtos jaoskonda viivad.

Pärast seda seiklust annab Euroopa Keskpank Annale ja Aleksile Kaarli kinninabimise eest autasu.

Anna: „Suur aitäh, aga see oli politsei, kes võltsijad peatas. Meie ainult juhtisime nad õigetele jälgedele.“

Aleks: „Ennekõike tahtsime aidata Priitu, kes oli sattunud Kaarel Kelmi vandenõu lõksu. Õnneks istub Kelm nüüd trellide taga.“

Pärast autasustamist saavad Anna ja Aleks Priiduga kokku Euroopa Keskpanka korraldatud europangatähtede ja -müntide näitusel.

Priit: „Veel kord aitäh. Olete tõelised sõbrad! Kuulsin, et Kaarel Kelm tunnistas kõik üles ja et võltsitud pangatähti trükkimise ebaseaduslik trükkikoda on kinni pandud.“

Anna: „Vau! See on hea uudis! Panen selle sõnumi ka meie kooli Facebook'i lehele.“

Aleks: „Tead, Priit, sa oleksid küll pidanud olema ettevaatlikum. Internetis võib mõnikord sattuda kokku halbade inimestega. Ja kõik teavad ju, et vöörastelt raha vastu võtta ei tohi!“

Anna: „Ära ole nii ebaõiglane, Aleks. Kõik teevad vigu.“

Priit: „Jepp, seda kindlasti. Aga nüüd tean, et võltsitud pangatähtede kasutamine on seadusevastane ja võib olla ohtlik!“

Lugenud näitusel esitatud teavet europangatähtede ja -müntide kohta, ütleb Anna: „Vaadake! Väga lihtne on kindlaks teha, kas europangatäht on ehtne või ei ole. Peate lihtsalt kontrollima kolme turvaelementi. Alustuseks katsu pangatähte. See peab olema krobeline tekstuuriga ja kohati paksem. Järgmiseks vaata vesimärki vastu valgust. Siis kalluta pangatähte ja jälgi valgusefekti hologrammil ja smaragdrohelistel numbril.”

Aleks: „Anna, ära räägi meiega, nagu oleksime eksperdid. Äkki võiksid selle teadlasejutu eesti keelde tõlkida? Kuidas sa aru said, et Kaarel Kelmi pangatähed on võltsitud, kui vaatasid neid vastu valgust?”

Anna: „Kontrollisin vesimärki. Vaata hoolikalt. Kui vaatad vut europangatähte vastu valgust, ilmub nähtavale printsess Europe motiiv.”

Priit: „Misasja? Kelle motiiv?”

Anna: „Europe on tegelane Kreeka mütoloogiast. Tema järgi sai oma nime ka Euroopa. Tema kujutis on kõigi vute europangatähtede vesimärkil ja hologrammil. Uuel 20-eurosel võib teda näha ka portreeaknas, mis on eriti lahe osa hologrammist.”

Aleks ja Priit: „Hologramm? Portreeaken? Nüüd läks asi küll liiga keeruliseks!”

Anna: „Kas oled märrganud läikivat hõbedast riba pangatähel? See ongi hologramm. Vaata, mis juhtub, kui sa kallutad pangatähte edasi-tagasi. Ei, mitte nii! Ära vehi sellega, vaid kalluta õrnalt! Ja aeglaselt! Kas näed, kuidas pildid muutuvad? Ja nüüd vaata hologrammi ülemist osa.”

Pangatähe paber
Paber tundub krobeline ja tugev ning mõnes kohas paksem.

Vesimärk
Vaata pangatähte vastu valgust. Nähtavale ilmub Europe motiiv.

Smaragdroheline number
Kalluta pangatähte ja vaata valgusefekti.

Hologramm
Kalluta pangatähte ja vaata, kuidas hõbedasel ribal olevad kujutised muutuvad.

Portreeaken
Hoia pangatähte vastu valgust ja vaata, kuidas hologrammi ülaosas olev aken muutub läbipaistvaks.

Aleks: „Vau! Vastu valgust vaadates muutub see läbipaistvaks. See oleks nagu aken, mille sees on Europe portree.”

Priit: „Mis number see seal alumises vasakus nurgas läigib? Kui sa pangatähte kallutasid, siis oleks seal nagu valgus vilksatanud.”

Anna: „See on smaragdroheline number. Veel üks asi, tänu millele on europangatähed nii võltsimiskindlad ja nende ehtsust on lihtne kontrollida.”

Priit: „Aa okei. Pärast seda lugu Kaarliga vaatan ma rahatähti kindlasti tähelepanelikumalt! Tegelikult ei olegi see ju nii raske.”

EURO RUN -
PANE END
PROOVILE!

www.uus-euro.eu

EUROOPA KESKPANK
EUROSÜSTEEM